

คู่มือการปฏิบัติงาน หัวหน้า กคน. ตำบล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อหนังสือ

: คู่มือการปฏิบัติงานหัวหน้า กศน. ตำบล

ISBN

: ๙๗๘-๙๗๔-๒๓๒-๔๘๗-๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑

: ๑๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่

: กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๒ ๑๗๗๐

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๒๘๕๔

เว็บไซต์

: <http://www.nfe.go.th/0406>

พิมพ์ที่

: โรงพิมพ์

๔๔ ถนนบูรณศาสตร์ หลังศาลเจ้าพ่อเสือ

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐ ๒๒๒๔ ๑๖๔๘ -๙

คำนำ

ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑) ของประเทศ รัฐบาลมุ่งหวังให้ภารกิจของ กศน. ตำบล เป็นกลไกในการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบทและยังเข้าไม่ถึงโอกาสการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

สำนักงาน กศน. จึงจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหัวหน้า กศน.ตำบล(หรือ กศน.แขวง สำหรับกรุงเทพมหานคร) เล่มนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ หัวหน้า กศน. ตำบล และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมหลักของ กศน.ตำบล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน และร่วมจัดกิจกรรม โดยมีเป้าหมายให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

สำนักงาน กศน. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหัวหน้า กศน.ตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษารายละเอียดของคู่มือการปฏิบัติงานหัวหน้า กศน.ตำบล เพื่อให้สามารถนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

(นายอภิชาติ จีระวุฒิ)

เลขาธิการ กศน.

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

สารบัญ

ตอนที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมา	๑
ความหมาย	๓
หลักการ	๔
วัตถุประสงค์	๔
ตอนที่ ๒ การดำเนินงาน กศน.ตำบล	๕
การบริหารจัดการ	๕
กิจกรรมหลักของ กศน. ตำบล	๗
ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน	๗
ศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้	๘
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	๙
ศูนย์ชุมชน	๑๒
การมีส่วนร่วม	๑๓
การนิเทศ ติดตามและรายงานผล	๑๔
ตอนที่ ๓ บทบาทหน้าที่ กศน.ตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๕
บทบาทหน้าที่ของหัวหน้า กศน.ตำบล	๑๕
บทบาทหน้าที่ของ กศน.อำเภอ/เขต ที่มีต่อ กศน.ตำบล	๑๗
บทบาทหน้าที่ของสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.ที่มีต่อ กศน.ตำบล	๑๘
บทบาทหน้าที่ของสถาบัน กศน.ภาค ที่มีต่อ กศน.ตำบล	๑๘
บรรณานุกรม	๑๙
คณะผู้จัดทำ	๒๐

ตอนที่ ๑

บทนำ

ความริเริ่ม

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๖๑) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเรื่อง การศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา ให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

“คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยเฉพาะได้ดำเนินการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ ตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกพื้นที่ เติมเต็มระบบการศึกษาให้รองรับการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์) ในขณะนั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว

จึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้ง กศน. ตำบลขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับ ตำบลยุคใหม่ที่มีเครื่องมือที่ทันสมัยในการดำเนินงานโดยการผลักดันงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งให้

แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือ กศน. ตำบล และได้มอบให้สำนักงาน กศน. เร่งรัดพัฒนาและเดินหน้าไปสู่ความเป็นศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของชุมชน เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศ ได้มีพลังแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่มีที่สิ้นสุดตามนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการอย่างแท้จริง โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าในเดือนกันยายน ๒๕๕๓ จะมี กศน. ตำบลครบทั้ง ๗,๔๐๙ ตำบลทั่วประเทศ และได้ทำพิธีเปิดตัว กศน. ตำบล เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ณ อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ) คนปัจจุบัน ท่านได้สืบสานนโยบายเรื่อง กศน. ตำบลต่อ โดยกำหนดให้มี ๘ นโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนโยบาย ข้อที่ ๕ เรื่องสร้างแหล่งเรียนรู้ราคาถูก ให้จัดตั้ง กศน. ตำบลให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ราคาถูกสำหรับประชาชน โดยร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการส่งเสริมให้มีโครงการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ กศน. ตำบลเป็น

ศูนย์การเรียนรู้ เช่น ประชาชนในตำบล สามารถตรวจสอบราคาอย่างพารา การใช้ ปู่เคมี ฯลฯ โดยให้ครู กศน. ตำบล ดูแล และส่งเสริมการอ่าน สร้างเครือข่าย รักการอ่านแก่บุตรหลานในชุมชน จัดทำ มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านทั้งที่บ้าน

ห้องสมุด โรงพยาบาล หรือสถานที่ต่าง ๆ มีศูนย์ Fix it center รวมทั้งมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขยายผลโครงการ Teacher TV และโครงการ Student Channel ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูก เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ของผู้เรียน ครู และประชาชนทั่วไป มีมุม วิทยาศาสตร์ เพื่อการเรียนรู้โดยประสานกับ สสวท. ร่วมสนับสนุนสื่อทางด้าน วิทยาศาสตร์ที่ กศน. ตำบล และร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ

และการสื่อสารสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโครงการ ICT ตำบลมาจัดตั้งที่ กศน. ตำบล เป็นต้น ซึ่งได้ทำพิธีเปิด กศน. ตำบล : แหล่งเรียนรู้ภาคภูมิใจ ประเทศไทยร่วมใจปฏิรูปการศึกษา เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

นอกจากนั้น คณะรัฐมนตรีโดยการนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ อนุมัติปรับสถานภาพครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ยกฐานะเป็นพนักงานราชการ จำนวน ๘,๖๗๒ คน และในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี และ นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้เกียรติมอบนโยบายในงานสัมมนาสมัชชา กศน.ตำบล : ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตลอดชีวิต ให้กับครู กศน.ตำบล และผู้เกี่ยวข้อง ประมาณ ๙,๐๐๐ คน ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทคบางนา กรุงเทพมหานคร ดังนั้น สำนักงาน กศน. จึงได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนให้ กศน.ตำบล จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนและพัฒนา กศน.ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

ความหมาย

กศน.ตำบล หมายความว่า เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล/แขวง

หลักการ

หลักการทำงาน กศน. ตำบล ยึดชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงานและการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ต้นทุนของชุมชน เช่น อาคาร สถานที่ แหล่งวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี มีการประสานเครือข่ายในชุมชน ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในชุมชน/สังคม เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม กศน. ตำบล ทั้งในฐานะผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน มีคณะกรรมการ กศน. ตำบล ที่เป็นคนในชุมชน ให้การส่งเสริมสนับสนุน ติดตามดูแลและร่วมประเมิน ผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล

วัตถุประสงค์

กศน. ตำบล จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

๒. สร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรม การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน

๓. ส่งเสริม สนับสนุนการจัด กิจกรรมการศึกษาอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่าย
๔. ประสานและเชื่อมโยงการ ดำเนินงานจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน

ตอนที่ ๓

การดำเนินงาน กศน. ตำบล

กศน. ตำบล เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือห้องเรียนของ กศน. อำเภอ/เขต ซึ่งตั้งอยู่ในระดับ ตำบล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของประชาชนในชุมชน และพัฒนา กศน. ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การบริหารจัดการ

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
๑. ด้านกายภาพ	
๑.๑ อาคารสถานที่	- หัวหน้า กศน.ตำบลและครู กศน. ร่วมกันปรับปรุงอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกให้มีความพร้อม ในการให้บริการ มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย เหมาะสมและมีบรรยากาศเอื้อต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
๑.๒ สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์	๑. จัดหา วัสดุ และครุภัณฑ์ พื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพียงพอกับความต้องการ เช่น คอมพิวเตอร์สำหรับบริการสืบค้นข้อมูล โปรเจ็กเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นดีวีดี อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม วิทยุ ฯลฯ ๒. ดูแล บำรุงรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๒ ด้านบุคลากร</p> <p>๒.๑ หัวหน้า กศน. ตำบล</p> <p>๒.๒ ครู กศน.</p> <p>๒.๓ คณะกรรมการ กศน.ตำบล</p> <p>๒.๔ อาสาสมัคร กศน.ตำบล</p> <p>๒.๕ ภาควิชาครู กศน.ตำบล</p>	<p>๓. จัดหาสื่อการเรียนรู้อันหลากหลาย เช่น หนังสือแบบเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ชุดการเรียน หนังสือทั่วไป ฯลฯ</p> <p>๑. ส่งเสริมสนับสนุน และประสานการทำงานกับ ครู ศรช. ชุมชนและภาคีเครือข่าย</p> <p>๒. ปฏิบัติหน้าที่ประจำ ในพื้นที่ กศน. ตำบล ที่รับผิดชอบ</p> <p>๓. ได้รับการอบรมพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามแผนที่ กศน. อำเภอหรือจังหวัด กำหนด</p> <p>๑. จัดกิจกรรม กศน. ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่รับผิดชอบ</p> <p>๒. ประสานการทำงานร่วมกับ หัวหน้า กศน.ตำบล ชุมชนและภาคีเครือข่าย</p> <p>๑. สรรหาคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่ สำนักงาน กศน. กำหนด</p> <p>๒. สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการ กศน. ตำบล เกี่ยวกับการดำเนินงาน กศน. ตำบล</p> <p>๓. เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน. ตำบล</p> <p>๔. ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ ในการจัดประชุม คณะกรรมการ กศน. ตำบล</p> <p>- สรรหาและ เสริมสร้างแรงจูงใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน. ตำบล</p> <p>๑. แสวงหา รวบรวมและจัดทำทำเนียบภาคีเครือข่ายในระดับตำบล</p> <p>๒ สร้างความเข้าใจให้แก่ภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน กศน.ตำบล</p> <p>๓. เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน.ตำบล</p>

๒. กิจกรรมหลักของ กศน. ตำบล

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๑. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน (Information Center)</p> <p>๑.๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศระดับชุมชน ให้ครบถ้วนถูกต้อง ทันสมัย</p> <p>๑.๒ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ กศน. ตำบล และแผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>๑.๓ นำเสนอความรู้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศของชุมชน ให้ถูกต้องและทันสมัย</p>	<p>๑. จัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน โดยใช้แบบของ สำนักงาน กศน.</p> <p>๒. ประมวลผลเป็นรายตำบล และจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ นำมาใช้ในการบริหารจัดการกิจกรรม</p> <p>๑. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ กศน.ตำบล</p> <p>๒. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>๓. นำเสนอแผน ต่อคณะกรรมการ กศน. ตำบล และภาคีเครือข่าย</p> <p>๔. กศน. ตำบล นำเสนอแผนให้ กศน. อำเภอ / เขตพิจารณา อนุมัติ</p> <p>๑. นำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ด้านการตลาดชุมชน สินค้าชุมชน การแนะนำอาชีพ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ฯลฯ</p> <p>๒. จัดแสดงข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสาร แผนภูมิ แผนป้ายประชาสัมพันธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ เป็นต้น</p> <p>๓. สืบค้นและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต</p> <p>๔. ส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการสืบค้นข้อมูล</p>

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๒. ศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้ (Opportunity Center)</p> <p>๒.๑ ประสานความร่วมมือในแนวราบ กับภาคีเครือข่าย</p> <p>๒.๒ เชื่อมโยงรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาคีเครือข่าย กับ กศน. ตำบล</p>	<p>๑. ประสานงาน/วางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชน เช่น คณะกรรมการชุมชน อบต. พัฒนาที่ดิน สถานีอนามัย พัฒนาการตำบล สหกรณ์ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้าน อสม. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน วัด มัสยิด โรงเรียนตีประจำตำบล ฯลฯ เพื่อจัดกิจกรรมบริการชุมชน</p> <p>๒. รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของภาคีเครือข่าย ในการจัดการเรียนรู้</p> <p>๑. ส่งเสริมและหรือจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (กระทรวงไอซีที) มุมวิทยาศาสตร์ เพื่อชีวิตร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ธนาคารเคลื่อนที่ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเคลื่อนที่ ฯลฯ กิจกรรมนี้จึงเป็นเสมือนที่นัดพบระหว่างประชาชนกับหน่วยงานบริการต่างๆ ของรัฐ</p>

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๒.๓ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>๓. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Learning Center)</p> <p>๓.๑ ออกแบบกิจกรรม/โปรแกรมการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>๓.๒ จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชน</p>	<p>หรือองค์กรอื่นๆ เพื่อสร้างโอกาส การเรียนรู้ของประชาชน</p> <p>๒. พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน</p> <p>๑. จัดทำเว็บไซต์ กศน.ตำบล</p> <p>๒. ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการติดต่อกับผู้เรียน/ผู้รับบริการ ที่อยู่ต่างหมู่บ้าน/ชุมชน</p> <p>๓. สืบค้น รวบรวมและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น ราคากลางของวัสดุดิบ ราคามผลผลิตทางการเกษตร ราคาสินค้า เป็นต้น</p> <p>๑. กศน. ตำบล และกศน. อำเภอ ร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้เรียน ผู้รับบริการ ออกแบบกิจกรรม/โปรแกรมหรือโครงการในลักษณะบูรณาการระหว่างวิถีชีวิตการทำงานและการเรียนรู้</p> <p>๒. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน</p> <p>- จัดทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย</p>

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๓.๒.๑ ส่งเสริมการ รู้หนังสือ</p> <p>๓.๒.๒ การศึกษา นอกระบบ ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน</p>	<p>๑. จัดทำแผนการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับ กลุ่มเป้าหมาย ในตำบล ที่ชัดเจน</p> <p>๒. จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือ ในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี เป็นลำดับแรก</p> <p>๑. จัดทำแผนยกระดับการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแยกกลุ่มเป้าหมาย ให้ชัดเจน เช่น เด็กออกกลางคัน เด็กเร่ร่อน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ กลุ่มผู้ย้ายถิ่น ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ ประชากรวัยแรงงาน เป็นต้น</p> <p>๒. วางแผนการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับภาคีเครือข่าย</p> <p>๓. จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>๔. รายงานผลการดำเนินงาน</p>
<p>๓.๒.๓ การศึกษา ต่อเนื่อง</p> <p>๑) การศึกษาเพื่อ พัฒนาอาชีพ (ดำเนินการเป็น ลำดับแรก)</p> <p>๒) การศึกษาเพื่อ พัฒนาทักษะชีวิต</p>	<p>- จัดทำแผนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ/ หลักสูตรอาชีพระยะสั้น ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชนโดยเน้นการเพิ่มทักษะ ทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และอาชีพใหม่ที่ สอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน</p> <p>- จัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของชุมชน เช่น การป้องกันสาธารณภัย สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คุณธรรม</p>

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๓) การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน</p> <p>๓.๒.๔ การศึกษาตามอัธยาศัย</p> <p>๑) การส่งเสริมการอ่าน</p> <p>๒) จัดบริการสื่อ</p>	<p>จริยธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น</p> <p>๑. จัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนโดยใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรูปแบบอื่นๆ เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคม ของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความปรองดองสมานฉันท์ เศรษฐกิจชุมชน และการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. จัดการศึกษาต่อเนื่องหลักสูตรเชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>- จัดทำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่างๆ เช่น ครอบครัวรักการอ่าน มุมส่งเสริมการอ่านในหมู่บ้าน/ชุมชน กศน.ตำบลเคลื่อนที่ อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป้าความรู้สู่ชุมชน ทิวหนังสือสู่หมู่บ้าน จุดบริการการอ่านชุมชน มุมอ่านหนังสือที่ท่ารถ ร้านเสริมสวย ร้านตัดผม สถานีอนามัย เป็นต้น</p> <p>๑. จัดบริการสื่อทุกประเภท เช่น สื่อสิ่งพิมพ์(นสพ.) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสาธิต สื่อทดลอง วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เป็นต้น</p>

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
<p>๔. ศูนย์ชุมชน (Community Center)</p>	<p>๒. บริการ Student Channel เพื่อเสริมศักยภาพให้กับโรงเรียนตีพระเจ้าตำบล</p> <p>๓. บริการการศึกษาทางไกล (ETV) ให้แก่นักศึกษา กคน. และประชาชนทั่วไป</p> <p>- จัดและส่งเสริมให้ กคน. ตำบล เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น เวทีชาวบ้าน สภากาแฟ สถานที่พบปะเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลาดนัดอาชีพ กิจกรรมศาสนา วัฒนธรรม เวทีประชาธิปไตย กีฬา ฯลฯ โดยครู กคน.ตำบล เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีกิจกรรมเหล่านี้ขึ้น เป็นการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้ง อบต. อบจ. เทศบาล ตลอดจนภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งอาสาสมัครต่างๆ ในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัคร กคน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญเยาวชน ผู้นำท้องถิ่น เข้ามาร่วมกันทำงาน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง</p>

๓. การมีส่วนร่วมของชุมชน

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
การมีส่วนร่วมของชุมชน	<ol style="list-style-type: none">๑. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม กศน. ตำบล และจัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น๒. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนางาน กศน.ตำบล อย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล๓. เสริมสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ภายในตำบล และระหว่างตำบล เช่น แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนดีประจำตำบล ศูนย์ ICT ตำบล เป็นต้น

๔. การนิเทศ ติดตามและรายงานผล

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
๑. การนิเทศ ติดตามผล การจัดกิจกรรมตาม แผนปฏิบัติการประจำปี	๑. จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามผลการจัด กิจกรรมในพื้นที่ ๒. ประสานภาคีเครือข่ายร่วมนิเทศ ติดตามผล ๓. จัดให้มีประธานนิเทศกิจกรรมในพื้นที่
๒. การรายงานผล การจัดกิจกรรมตาม แผนปฏิบัติการประจำปี	๑. จัดทำปฏิทินการรายงานผลการจัดกิจกรรม ๒. จัดเก็บข้อมูลและรวบรวมผลการจัดกิจกรรม ๓. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน - รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและ ระยะเวลาที่กำหนด - รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ของ กศน. ตำบล

ตอนที่ ๓

บทบาทหน้าที่ กศน. ตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กศน.ตำบล มีบทบาทสำคัญในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้

ตลอดชีวิตของประชาชน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีหัวหน้า กศน.ตำบล เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน กศน.ตำบล ดังนี้

๑. บทบาทหน้าที่ของหัวหน้า กศน. ตำบล

๑. การวางแผน

- ๑.๑ จัดทำฐานข้อมูลชุมชน
- ๑.๒ จัดทำแผนพัฒนา กศน. ตำบล
- ๑.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

๒. การจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

- ๒.๑ จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ดังนี้

การส่งเสริมการรู้หนังสือ

- การศึกษานอกระบบ

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- การศึกษาต่อเนื่อง

๒.๒ จัดและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย

- ส่งเสริมการอ่าน
- จัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- บริการข่าวสารข้อมูล และสื่อทุกประเภท
- จัดและส่งเสริมกิจกรรม

ห้องสมุดประชาชนตำบล ห้องสมุดชุมชน มุมหนังสือบ้าน

๓. บริการการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย

- ๓.๑ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) ร่วมกับ สอศ.
- ๓.๒ ชมรมคุ่มครองผู้บริโภคร่วมกับ สคบ.
- ๓.๓ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ร่วมกับ กระทรวงไอซีที
- ๓.๔ มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต ร่วมกับ สสวท.
- ๓.๕ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ร่วมกับโรงพยาบาล สถานีอนามัย
- ๓.๖ ธนาคารเคลื่อนที่
- ๓.๗ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ร่วมกับกรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
- ๓.๘ อำเภอเคลื่อนที่ ร่วมกับอำเภอ

๔. สร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชน ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

๕. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แผนงาน โครงการ กิจกรรมและผลการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในรูปแบบต่างๆ

๖. รายงานผลการปฏิบัติงาน

- ๖.๑ รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด
- ๖.๒ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. ตำบล

๓. บทบาทหน้าที่ของ กศน. อำเภอ/เขต ที่มีต่อ กศน. ตำบล

๑. สร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของคนในชุมชน ตั้งแต่เด็กวัยก่อนเรียนจนถึงวัยผู้สูงอายุ
๒. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายจุดเน้นของ สำนักงาน กศน.
๓. สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ของ กศน. ตำบล
๔. จัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการให้บริการ
๕. พัฒนาหัวหน้า กศน. ตำบล อาสาสมัคร กศน. ตำบล และคณะกรรมการ กศน. ตำบล
๖. ประสานภาคีเครือข่ายเข้าร่วมจัดกิจกรรมระดับตำบล
๗. ร่วมกับ กศน. ตำบล จัดกิจกรรมการเรียนรู้
๘. จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของ กศน. ตำบล
๙. นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล
๑๐. สรุป วิเคราะห์ ผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล ในระดับอำเภอรายงานสำนักงาน กศน.
๑๑. เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในรูปแบบต่างๆ

๓. บทบาทหน้าที่ของ สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ที่มีต่อ กศน. ตำบล

๑. ชี้แจงนโยบายจุดเน้นการดำเนินงาน
๒. สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ของ กศน. ตำบล
๓. พัฒนาหัวหน้า กศน. ตำบล อาสาสมัคร กศน. ตำบล และ คณะกรรมการ กศน. ตำบล
๔. ประสานภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดเข้าร่วมจัดกิจกรรมระดับตำบล
๕. จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของ กศน. ตำบล
๖. กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล
๗. เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ในรูปแบบต่างๆ

๔. บทบาทหน้าที่ของ สถาบัน กศน. ภาค ที่มีต่อ กศน. ตำบล

๑. สนับสนุนสื่อการเรียนรู้
๒. ร่วมพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษานอกระบบ
๓. จัดเวทีแสดงผลงานทางวิชาการระดับภาค
๔. ร่วมพัฒนาครู กศน. ตำบล
๕. วิจัยเพื่อการพัฒนาการดำเนินงาน กศน. ตำบล

บรรณานุกรม

การศึกษาออกโรงเรียน, สำนักบริหารงาน. **แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต.**

กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ, ๒๕๕๗

ส่งเสริมการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักงาน.

ครู กศน.ตำบล ครูของชุมชน : ผู้ขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ, ๒๕๕๓

_____ . **คู่มือการดำเนินงาน กศน.ตำบล .** พิมพ์ครั้งที่ ๒
กลุ่มแผนงาน, ๒๕๕๒

_____ . **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔.** กลุ่มแผนงาน, ๒๕๕๓

คณะผู้จัดทำ

๑. นายอภิชาติ	จิระวุฒิ	เลขาธิการ กศน.	ที่ปรึกษา
๒. นายวิชรินทร์	จำปี	รองเลขาธิการ กศน.	ที่ปรึกษา
๓. นายชัยศ	อิมสุวรรณ	รองเลขาธิการ กศน.	ที่ปรึกษา
๔. นางขุสีพร	ผาดินินนาท	ผู้อำนวยการ กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ	การประสาน คณะทำงาน
๕. นายศุภกร	ศรีศักดิ์	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดลำปาง	คณะทำงาน
๖. นายสุรพงษ์	จำจัด	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดชลบุรี	คณะทำงาน
๗. นายวีระกุล	อรรถนะนาท	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดนนทบุรี	คณะทำงาน
๘. นายทรงชัย	ขยันงาน	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงาน
๙. นางกานดา	ทองคลองไทร	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คณะทำงาน
๑๐. นายนิทัศน์	ลักษณะ	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	คณะทำงาน
๑๑. นายอุษุ	เชื้อบอคา	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	คณะทำงาน
๑๒. นางกาญจนา	บัววัฒน์	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์	คณะทำงาน
๑๓. นายบุญส่ง	ทองเชื่อม	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	คณะทำงาน
๑๔. นายศุภชัยณัฐ	หลักเมือง	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	คณะทำงาน

๑๕. นายพล	ศรีภัสยา	ผู้อำนวยการ กศน. เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๑๖. นางอรสา	ไพฑูริทอง	ผู้อำนวยการ กศน. เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๑๗. นายภฤติพัฒน์	แสงทอง	นักวิชาการศึกษา ชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน และเลขานุการ
๑๘. นางหทัยทิพย์	มณีรัตน์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙. นายวรัตน์	ศรีเทพ	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ออกแบบปก

นายวรัตน์ ศรีเทพ

บรรณาธิการ

นายภฤติพัฒน์ แสงทอง

